

УДК 1(091):159.923.2

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2020.32.10>

ФРАНКОВІ ПРАКТИКИ ТА ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ В ГАЛИЧАН ВЛАСНОЇ УКРАЇНСЬКОСТІ

Лілія Фльорко

*Національний лісотехнічний університет України,
кафедра філософії, соціології та культурології
вул. Генерала Чупринки, 103, 79057, м. Львів, Україна*

Михайло Скринник

*Національний лісотехнічний університет України,
кафедра філософії, соціології та культурології
вул. Генерала Чупринки, 103, 79057, м. Львів, Україна*

Галина Городиловська

*Національний університет «Львівська політехніка»,
кафедра української мови
вул. С. Бандери 12, 79013, м. Львів, Україна*

Особливості формування української свідомості в Галичині зумовлені низкою чинників. Перше місце посідає факт, що на середину XIX ст. Галичина була відсталою сільськогосподарською провінцією Австрійської імперії, 80% населення якої займалося рільництвом. Етнос Галичини (здебільшого селянство) зберіг мову й традиційну культуру, хоча від часів Київської та Галицько-Волинської держави був на п'ять століть ізольованим від великої України. Питання української ідентичності галицьких русинів на цей час ні у практичній, ні у теоретичній площині не стояло. Проте стався прецедент: «Руська Трійця» (М. Шашкевич, Я. Головацький, І. Вагилевич) у 1837 році в Будапешті надрукувала альманах «Русалка Дністровая». Факт його видання засвідчив, що русини, маючи власну мову, мусять віднайти свою національну самототожність, «ідеологічну батьківщину».

До початків формування національної свідомості галицького селянства І. Франко насамперед відносить економічний чинник, адже гідність самодостатнього господаря є підвалиною у питанні до себе: «хто Я» і «що є мій народ». Фундаментальним чинником у цьому напрямі, згідно з І. Франком, є праця національно свідомої інтелігенції для піднесення народної освіти як основи усвідомлення селянином своїх громадянських, політичних, національних прав.

Найрадикальнішим чинником у віднайденні своєї «ідеологічної батьківщини» став вплив України, яка перебувала під пануванням Росії. Як зауважує І. Франко, враховуючи стан тогочасної галицької самосвідомості, для української самосвідомості галичан «потрібно було не 50, а майже 100 років, якби не сильний прилив оживляючих ідей з України, що під Росією». З середини 70-х років разом із українською ідейною радикалізацією І. Франка відбулася активізація його наративно-організаційних практик, спрямованих на «досягнення національної самостійності в будь-якому погляді культурнім і політичним», хоча вона була в його часі «поза межами можливого».

Ключові слова: галицькі русини, локальна ідентичність, «ідеологічна батьківщина», руськість, географічна мобільність, українофільство, москвофільство, наративні практики.

Мета статті – довести, що обшир наративних і організаційних практик І. Франка від питання самоврядності громади, економічного становища селян, інституції рільничих гуртків, функціонування кредитних спілок, кооперативів, банку рустикального до залучення

в справі, які стосуються життя нації, вилився на початок ХХ ст. у самодостатню українську самосвідомість селян.

Об'єкт дослідження – теоретична й організаційно-практична діяльність І. Франка з формування в галицького селянина української свідомості. **Предмет** – трансформація локальної самототожності галицького селянина з середини ХІХ – на початок ХХ ст. в українську ідентичність.

Щоб збагнути усю складність буття галицьких русинів другої половини ХІХ ст. та означити проблеми на шляху до українства, потрібне хоча б побіжне ознайомлення із соціально-економічною, соціально-політичною, національно-культурною ситуацією в Галичині середини ХІХ ст. Вона мотивує перейнятися неймовірною складністю праці І. Франка з трансформації свідомості галицьких русинів, зокрема селянства, до своєї української самототожності.

Зауважимо, що Галичина після ліквідації кріпацтва 1848 року становила економічно відсталу сільськогосподарську провінцію Австрійської імперії (достеменно як Буковина і Закарпаття). У Східній Галичині налічували близько 900 невеликих підприємств, більшість із яких складала дрібні робітні, які мали приблизно від 5 до 10 працівників. Ці робітні були здебільшого із деревообробної та харчової галузей.

Зрушення у сфері фабрично-заводської промисловості почалося лише в 70-х – 80-х роках, особливо це стосується нафтодобування, яке зосереджувалося в районі Дрогобича та Борислава, і на початок ХХ ст. вже давало 5% світового видобутку нафти. Це стимулювало будівництво залізничного сполучення із Заходом, яке завершилося в 70-х роках, а пізніше з'єднало Львів із землями підросійської України.

У рільничій сфері в другій половині ХІХ ст. на посіلوхтах великих землевласників почали використовувати техніку, що стимулювало пожвавлення торгового тваринництва. Проте проблема Галичини якраз і полягає в тому, як зазначає І. Франко, що земельна власність залишилася «головною віссю», довкола якої «обертаються усі наші крайові відносини. Се, зрештою, зовсім природне в краї і з так слабо розвигнм промислом, із малими наполовину рільничими містами й місточками, в краї, репрезентація якого в майже 9/10 частях складається із властителів більших земельних посілохтей, із рільників, і в яким більше як 80% людности займається рільництвом» [1, с. 13].

Після відміни кріпацтва ситуація на селі ускладнилася тим, що селяни мусили сплачувати чималі викупні платежі, витрачатися на судові процеси щодо подовження користуватися пасовиськами тощо. Ще більше погіршила сутужне становище села економічна криза 70 – 80-х років. У результаті Галичина за смертністю населення посіла перше місце в Європі.

Своєрідна соціально-політична ситуація в Галичині мала національне та релігійне нашарування, що відбивалося на соціально-політичних процесах. Так, у національному зрізі Австрійська імперія включала землі, заселені поляками, чехами, словаками, українцями, хорватами, сербами, чорногорцями, а отже була представлена досить строкатим у конфесійному відношенні населенням: православними, греко-католиками, католиками, мусульманами, протестантами. Це накладало свій відбиток на особливості національної самототожності народів імперії. Наприклад, в етнічних русинів формування національної самототожності загальмувалося віковою ізоляцією від культурних і політичних процесів у великій Україні – період, який тривав близько п'яти століть від занепаду Київської та Галицько-Волинської держави. При цьому український етнос Галичини другої половини ХVІІІ – початку ХІХ ст. здебільшого був представлений селянством, яке й зберегло мову та етнічний характер традиційної культури.

У сфері культури та освіти в галицькому краї серед української (русинської) галицької людности необхідно виокремити греко-католицьке духовництво. Духовні пастирі – чи не єдина верства, яка під час теологічних студій стикалися з пам'ятками давньої національної літератури і часто у своїх парафіях зберігала ці пам'ятки. Тому клір, належачи до найбільш національно свідомої частини населення, патріотичний і водночас консервативний у соціально-політичних поглядах, традиційно вважав, що лише він може бути провідником своїх вірних і вирішувати їхню долю. Зате нижче духовництво, парафіяльні священники були єдиними порадниками і провідниками сільського населення в умовах його соціально-політичного невігластва та катастрофічного стану освіти. Ця нижча верства духовного кліру зберігала близькість до народної мови та стихії національного життя.

Такими людьми, які думали «про інтереси народні», стала трійця інтелектуалів із духовництва, що переймалася ідеєю створення літературної мови на основі місцевих народних говірок. З їх ініціативи в 1837 році було видано альманах «Русалка Дністрова», який виражав переконання «Руської Трійці» (М. Шашкевича, Я. Головацького, І. Вагилевича), що народ, маючи свою мову, повинен відродити і власну національну самототожність. Більшість же тогочасної галицької інтелігенції відстоювала позицію, що єдиною літературною мовою має бути церковнослов'янська, яка й була допущена до викладання у Львівському університеті в 1786 році.

Діячі «Руської Трійці» наполягали на створенні літературної мови на основі народної, але це не знайшло підтримки у середовищі тодішніх інтелектуалів. Такий занедбаний соціально-політичний, економічний, соціально-культурний стан галицької людности є закономірним результатом втрати власної етнічної еліти через сполонізування нащадків давніх руських бояр і питомої шляхти, яка по суті випала зі свого національного життя. Її місце в галицькому краї посіла польська шляхта. Все це у світосприйнятті населення Галичини, 80% якої становило селянство, розмивало уявлення про «національну свідомість», яка здавалося для них абсолютно незрозумілою абстракцією. Підтвердженням цього є сприйняття терміну «батьківщина», яку селяни розуміли як «батьківщина», тобто «дідизна».

І. Франко в оповіданні «Батьківщина» пояснює, що селяни здебільшого розуміли під цим терміном. Так, для селянина під батьківщиною розумілися батькове обійстя, хата, господарство, яке перейшло у спадок, місцевість, де він народився. Взагалі традиційна селянська культура поєднувала соціальну, географічну і власну *локальну* ідентичність.

Польський соціолог С. Осовський – автор концепції двох батьківщин: «приватної» та «ідеологічної». На нього посилається відомий львівський історик Я. Грицак, зазначаючи, що селяни усвідомлювали свою належність до «приватної батьківщини» і в своїй свідомості були далекими від «ідеологічної батьківщини». Вони жили з тим місцем, де народилися, зі своїм віровизнанням, селянською працею. Їх самосвідомість виражалася твердженнями: «я тuteйший», «я католик / православний / греко-католик», «я селянин»: «Дослідники традиційної селянської культури стверджують, що вона не мала внутрішнього само механізму, який би спонукав мешканців села до ідентифікації з більшою уявленою спільнотою і стимулював процес їхньої національної інтеграції» [2, с. 129]. Безумовно, селянин просторово не був обмежений своїм обійстям чи селом. Географічна мобільність, як зауважує Я. Грицак, виражалася у випадках нагальної потреби: на базар, до родичів, на храмові свята, на сезонні роботи тощо.

Питання ж ідеологічної батьківщини вимагає відповіді про міру усвідомлення галицьким селянином своєї належності до Руси-України. Примітним для галицького селянина є нероздільність етнічної належності до грецької віри і руськості, що селяни по суті ототожнювали.

Щодо батьківщини Я. Грицак у праці «Пророк у своїй вітчизні...» наголошує, що не існує таких досліджень, у яких би йшлося про конкретні випадки, коли галицькі селяни називали б свій життєвий простір у значенні «свій край» терміном «руська земля», та випадків, де «руська земля» – це «ширший східнохристиянський світ».

У плані тлумачення галицьким селянином змісту терміну «руська земля» наголошено на конкретизацію змісту «руськості» в альманасі «Русалка Дністрова» (1837 року), в якому задекларований факт: галичани є русинами (українцями), мають власну (руську) мову і є частиною великого народу українців, який входить до складу Російської імперії так само, як галицькі русини (українці) – до Австрійської. Слабка географічна мобільність галицького селянина є вагомою причиною неспівставлення ним Києва з Україною: «Там, у Росії, є велике місто Київ, там є найвища на цілий світ церква і називає-ці Лавра» [3, с. 186].

З ідеологічною батьківщиною пов'язується у свідомості селянина і смисло-образ «Свята Русь», який асоціюється у нього з моделлю «Обіцяної землі» для народу Ізраїль чи язичницького Ірїю як сакрального світу вищих сил. «Свята Русь» – це географічно невизначене місце для знедолених людей. У ньому немає місця «панам», якими є освічені, інтелігентні прошарки, що уособлюють зло, а живуть від диявола за рахунок селян. Для означення «ідеологічної батьківщини» було відоме й слово Україна, проте воно для галицького селянина також не мало реального змісту.

Так, у проаналізованих дослідником Ю. Луцьким близько 1000 українських пісень, в яких є слово Україна, у більшості воно не наповнене певним етнічним чи географічним змістом, по суті існує у формі смисло-образу [4]. Отже, «ідеологічна батьківщина» під назвами «руська земля», «Свята Русь», «Україна» не мала в уявленні галицького селянина предметного змісту і була лише географічно неозначуваними абстракціями.

Щоб зрушити з місця в другій половині XIX ст. проблему української самототожності, необхідно було розпочинати, на думку І. Франка, з невідкладних заходів щодо народної освіти, щодо «пізнання економічного, соціального і духовного стану народу», пізнання його реальних національних, політичних і громадянських прав. Першим кроком у цьому напрямі було заснування в 1861 році культурно-освітньої організації «Руська бесіда» та часопису «Слово», який заклав основи поділу галицької інтелігенції на народовців і москвофілів.

Варте уваги й заснування у 1864 році першого професійного українського театру у Львові, ще одним важливим кроком стало заснування у 1868 році «Просвіти». Проте найважливішим чинником, зауважує І. Франко, який дозволив би в досяжному майбутньому реалізувати формування української самосвідомості, повинен бути найтісніший зв'язок з Україною. Без нього трансформації русинської свідомості в українську у близькій перспективі не могло б відбутися «без ніяких сторонніх впливів; та не менше певне й те, що при загальній слабості галицько-руського розвою на їх зріст потрібно було не 50, а зі 100 літ, якби не сильний прилив оживляючих ідей із України, що під Росією» [5, с. 251].

У 50 – 70-ті роки ці впливи якогось відчутного зрушення у формуванні української свідомості галичан не зробили. Це були ідеї «без політичної культури та абстрактного українофільства» [5, с. 256]. За ці 20 років, стверджує Франко, галицько-руські ієрархи на кшталт митрополитів Г. Яхимовича, С. Литвиновича та інших витворили «ілюзію якоїсь ерократичної суспільності, ілюзію нації-попівства», яка дістала назву «святоюрство».

«У першій половині 60-их років, – зазначає І. Франко, – серед галицької молоді, особливо після її ознайомлення з віршами Шевченка, близькими до народу, розпочинається прогресивно спрямований рух. Насамперед він виявився в формі козакофільства, яку

хотіли протиставити ненависному московфільству» [6, с. 189]. Провідником українських впливів у Галичині у цей період став П. Куліш, який, на думку І. Франка, не зрозумів суті потреб галичан у поглядах на свою українськість: Куліш – «людина великої спосібності, великої праці і заслуги та не тверда в тім, чого найбільше треба було для галичан, у поглядах на суть національності і на суть цивілізації» [5, с. 255].

Від середини 70-х років настала українська ідеологічно-світоглядна радикалізація поглядів І. Франка завдяки зовнішньому ідейному впливу з великої України, зробленому М. Драгомановим: «В особі Драгоманова уся Європа вперше побачила новий тип свідомого європейця і не менше свідомого українця. Можна сказати, що головна частина писань Драгоманова, а особливо його знамениті критично-публіцистичні статті такі як «Историческая Польша і великорусская демократия», «Вільна спілка», «Чудацькі думки», «Листи на Наддніпрянську Україну» були не чим іншим, ніж мотивуванням, виясненням цього синтезу – свідомого поступового європейства і свідомого українства. Здобутком тих його праць був рух української молодіжні в 70-х і 80-х роках, а остаточно – повстання русько-української радикальної партії» [5, с. 256].

Завдяки концептуальному впливу М. Драгоманова виробився підхід І. Франка до практики формування з етнічної маси галицьких селян свідомої себе нації. На його думку, підвалиною національної самосвідомості є громади – це «ті найменші комірочки, з яких складається ціле тіло і кожна його частина» [7, с. 175]. І. Франка цікавить місце і роль сільської громади, яка колись мала назву «копа», в історичному житті українського села. Історично «копа» мала статус самоврядної цілісної соціальної одиниці, яка була наділена низкою функцій для забезпечення самодостатньої життєдіяльності.

У цьому плані І. Франка зацікавив факт, що ще «у 1819 році в багатьох місцях Буковини земля була власністю громади, а найстарші або голови громади розподіляли цю землю періодично між членами громади для тимчасового користування» [8, с. 489]. Самоврядне господарювання громади є і виразом взаємин між цілим (громадою) і самодостатнім господарем, який ставиться до іншого як рівного собі в громаді, в такий спосіб стверджуючи себе як особистість.

Зрозумілим є спектр практичних інтересів і компетенції І. Франка у сфері економічного становища селянства, методів і напрямів покращення його життя: «Справді, я стократ волю, аби селянин під керівництвом ксьондза чи шляхтича вчився поліпшувати своє матеріальне існування, аніж, щоб під проводом якогось псевдодемократа (справжніх у нас досі ще нема), декламував заяложені і давно застарілі фрази, а при цьому байдикував і матеріально занепадав» [9, с. 420].

Питання виховання особистої гідності селянина насамперед переростало у практичне питання: як навчити його раціонально господарювати? Це потребувало складної організаційної роботи, адже для цього було необхідно організувати підготовку вчителів раціонального рільництва та мережі рільничих гуртків, формувати інституцію рільничих гуртків і організувати їх фінансування. Ці практичні питання неабияк турбували І. Франка: «Недавно в “Kurjerze Lwowskiem” ми опублікували звіт про діяльність ревізорів рільничих гуртків, щиро схвалюючи невтомну і дуже корисну працю цих перших у нашому краї мандрівних учителів раціонального рільництва. Нині ми підносимо голос у справі цілої інституції рільничих гуртків з приводу поданої на сейм петиції правління цієї інституції про допомогу з крайових фондів у сумі 4000 злотих ринських» [10, с. 537].

Так крок за кроком відбувалося виховання в селянина почуття господаря як самодостатньої особистості. Ще одним практичним завданням було залучення селян принаймні до перших початків освіти не лише в економічній сфері, але й доносити їм знання зі сфери

політики й національного питання, вказати їм способи захисту від експлуатації, яка принижує гідність людини. «Не можна, – говорив І. Франко, – самими лише лекціями про гній, льон і господарчі машини підняти їхній добробут. Наш народ треба вчити не мовчанню, не поступкам і покірливості, не терплячому ходінню в ярмі доісторичної рутини, бо всього цього навчали його протягом століть! Йому час уже з робочої худоби стати громадянином, а ним він аж ніяк не стане, не маючи жодного уявлення про все те, що в нас звикли називати «політикою» [9, с. 427].

Окрім наративних практик у галузі рільництва, І. Франко особливо переймався проблемами в економічній сфері: «Місцеві і навколишні русини заснували «Гуцульську промислову спілку» в Коломиї, товариство з обмеженою відповідальністю, таким чином зробивши новий крок на економічній ниві. Крок цей надзвичайно важливий, оскільки поставлено реальну економічну програму, згідно з якою народ мав власною промисловою працею дійти добробуту, а спілка має допомагати в досягненні цієї мети гуцульському населенню в коломиїських околицях» [11, с. 61].

І. Франка турбувало, як у цьому аспекті щодо галицьких селян функціонує така фінансова інституція як банк рустикальний (привілейований заклад кредитовий), робота якого мала бути прозорою для клієнтів. І. Франко був гостро налаштований проти наявних у банку привілеїв родичам, некомпетентности, елементів шахрайства: «Нам же ходило також і о здемаскуванні патріотичного швиндлю і непотизму, о докладне пояснення, в котрім яскраво виступає на яв уся наша незабутня органічна прага... Що далі стане, не залишимо в своїм часі донести» [12, с. 351].

Важливим складником формування з селянина свідомої самодостатньої особистости є залучення його до справ громади, повіту, краю й майбутньої держави, залучення в ті справи, якими переймається інтелігенція, тобто в ті, що стосуються життя нації. У своїх наративних практиках на аналізі функціонування рільничих гуртків, банків, кредитних спілок, кооперативів І. Франко виходив із самоцінності, активности і творчої самоврядности кожної такої інституції, яка б виражала національний український інтерес: «Хоча інституція рільничих гуртків є дуже корисною й має багато здорових задатків, а діяльність її повністю заслуговує на підтримку краю, однак за умови, якщо ця інституція буде активізована й децентралізована» [10, с. 538] в масштабах імперії.

Так, завдяки плідній праці патріотичної інтелігенції, у якій чільне місце посідав І. Франко, Галичина на початку ХХ ст. була охоплена різного роду кооперативами, репрезентованими близько «500 кредитними організаціями, кооперативними магазинами, спілками для продажу сільськогосподарських продуктів». Вони підтримувалися і координувалися українським ощадним товариством «Дністер» (1892 рік), спілкою «Сільський господар» (1898 рік) і крайовим земельним банком (1908 рік).

Це були інституції, які за своїм змістом і формою стали українськими. За їх допомогою суттєво зміцніло господарське становище українських селян, а їх самосвідомість стала українською. Окрім того, мережа української освіти на цей час охоплювала 3 тисячі початкових шкіл, 15 приватних гімназій і 6 державних, у Львівському університеті працювало 10 українських кафедр, значно зросла кількість українських друкованих видань. Так, Наукове товариство ім. Т. Шевченка здійснило до 1914 року близько 3000 різноманітних видань.

За 50-ти річний період від середини ХІХ ст. на початок ХХ ст. практична спрямованість І. Франка та патріотичної інтелігенції на витворення з галицького селянина свідомого себе, представника нової європейської нації зрештою дала свої результати: «Українське селянство своєю організованістю і національною свідомістю значно перевищувало

польське». Усвідомлюючи такий стан справ, тогочасний польський економіст Ф. Буяк у 1908 році дійшов невтішного для поляків висновку: «Наші перспективи на майбутнє у Східній Галичині не є сприятливими» [13], адже на початку ХХ ст. Галичина за своєю самосвідомістю вже була українською.

Згідно з І. Франком, нагальним питанням облаштування народу на шляху до національної держави актуалізується як політичне, так і культурне націотворення. Тому головним завданням, яке він ставив перед молодією патріотичною інтелігенцією, було «витворити з етнічної маси народу українську націю, суцільний культурний організм, відпорний на асиміляційну роботу інших націй» [14, с. 404]. Саме на основі практик зі створення чітко організованої мережі соціальних інституцій, які функційно обіймали собою найглухіші куточки Галичини, на початок ХХ ст. змогла сформувалася українська спільнота, в якій рівень національної свідомості селян навіть перевищував польських.

Список використаної літератури

1. Франко І. Злидні Галичини в цифрах // Зібрання творів: у 50-ти т. Київ : Наукова думка, 1985. Т. 44, Кн. 2: Економічні праці (1888-1907). С. 11–35.
2. Грицак Ярослав. Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856-1886). К. : Критика, 2006. 625 с.
3. Галицько-руські народні легенди : етнографічний збірник. Т. 1: / зібрав Володимир Гнатюк / видає Етногр. коміс. Наук. тов. ім. Шевченка у Львові: накладом Наук. т-ва ім. Шевченка під зарядом К. Бернарського. 1902. 215 с.
4. Луцький Ю. Роздуми над словом «Україна» у народних піснях // Сучасність, 1993. № 8. С. 117–122.
5. Франко І. *Ukraina irredenta* // Франко І. Мозаїка: Із творів, що не ввійшли до збір. Тв. у 50 т. / Упоряд. З.Т. Франко, М.Г. Василенко. Львів : Каменяр, 2001. С. 245–262.
6. Франко І. Українці // Франко І. Зібрання творів: у 50-ти т. К. : Наукова думка, 1984. Т. 41: Літературно-критичні праці (1890-1910). С. 162–193.
7. Франко І. Що таке громада і чим вона повинна бути? // Франко І. Зібрання творів: у 50 т. Київ : Наукова думка, 1985. Т. 44, Кн. 2: Економічні праці (1888-1907). С. 175–180.
8. Франко І. Крайовий виділ про еміграцію // Франко І. Зібрання творів: у 50 т. Київ : Наукова думка, 1985. Т. 44, Кн. 2: Економічні праці (1888-1907). С. 485–480.
9. Франко І. Ще декілька слів про рільничі спілки в Галичині // Франко І. Зібрання творів: у 50 т. Київ : Наукова думка, 1984. Т. 44, Кн. 1: Економічні праці (1878-1887). С. 420–428.
10. Франко І. Рільничі гуртки та сейм // Франко І. Зібрання творів: у 50 т. Київ : Наукова думка, 1984. Т. 44, Кн. 1: Економічні праці (1878-1887). С. 537–538.
11. Франко І. Гуцульська спілка // Франко І. Зібрання творів: у 50 т. Київ : Наукова думка, 1985. Т. 44, Кн. 2: Економічні праці (1888-1907). С. 61–63.
12. Франко І. По загальному зборі рустикального банку // Франко І. Зібрання творів: у 50 т. Київ : Наукова думка, 1984. Т. 44, Кн. 1: Економічні праці (1878-1887). С. 346–351.
13. Із селян у націю. Галицький п'ємон // URL: history.franko.lviv.ua/gryc_r2.htm.
14. Франко І. Одвертий лист до галицької української молодіжі // Франко І. Зібрання творів: у 50 т. Київ : Наукова думка, 1986. Т. 45: Філософські праці. С. 401–409.

FRANKO'S PRACTICES AND FACTORS OF FORMATION GALICIANS'S OWN UKRAINIANNES

Lilia Florko

*Ukrainian National Forestry University,
Department of Philosophy, Sociology and Cultural Studies
General Chuprynka str., 103, 79057, Lviv, Ukraine*

Mykhailo Skrynnyk

*Ukrainian National Forestry University,
Department of Philosophy, Sociology and Cultural Studies
General Chuprynka str., 103, 79057, Lviv, Ukraine*

Halyna Horodylovska

*Lviv Polytechnic National University,
Department of Ukrainian Language
S. Bandery str., 12, 79013, Lviv, Ukraine*

Peculiarities of the formation of Ukrainian consciousness in Galicia are conditioned by a number of factors. The first place is occupied by the fact that in the middle of the XIX century Galicia was a backward agricultural province of the Austrian Empire. 80% of its population was engaged in farming. The ethnic group of Galicia (basically the peasantry) has preserved its language and traditional culture, although it has been isolated from Great Ukraine for five centuries since the times of the Kyiv and Halych-Volyn states.

The question of the Ukrainian identity of the Galician Ruthenians at this time was neither in the practical nor in the theoretical aspect. However, there was a precedent: "Russian Trinity" (M. Shashkevych, J. Holovatsky, I. Vahylevych), published in Budapest in 1837 the almanac "Rusalka Dnistrova". The fact of its publication testified that the Ruthenians, having their own language, must find in themselves their national identity, their "ideological homeland".

To the origin of the formation of the national consciousness of the Galician peasantry I. Franko refers first of all to the economic factor, because the dignity of a self-sufficient owner is the foundation in the question to himself: "who am I" and "what is my people". A fundamental factor in this direction, according to Franko, is the work of the nationally conscious intellectuals to raise public education as a basis for the peasant's awareness of their civil, political, and thus national rights. However, the most radical factor in finding its ideological homeland was the influence of the Ukraine, which was under Russian rule.

As Franko notes, given the state of Galician self-consciousness at the time, that the Ukrainian self-consciousness of Galicians "had to continue, not 50, but about 100 years, if there were not a strong influx of reviving ideas from the Ukraine under Russia". Since the mid-1970s, together with the Ukrainian ideological radicalization of Ivan Franko, his narrative and organizational practices aimed at "achieving national independence in every aspect cultural and political" have been intensified, although it was "beyond the possible" in his time.

Key words: Galician Ruthenians, local identity, ideological homeland, geographical mobility, Ukrainophilism, Muscovphilism, narrative practices.